

RAQAMLI IQTISODIYOTDA AGROSANOAT MAJMUASINI RIVOJLANTIRISHNING MARKETING VA MOLIYAVIY JIHLTLARI

Fayzullayev Sayfulloh Xayrullo o'gli

Toshkent davlat texnika universiteti Hayot faoliyati xavfsizligi kafedra talabasi

Nasirova Saodat Shukrillayevna

*Toshkent davlat texnika universiteti Hayot faoliyati xavfsizligi kafedrasida katta
o'qituvchisi*

***Annotatsiya.** Mazkur maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida O'zbekiston agrosanoat majmuasini rivojlantirish muammolari va istiqbollari tahlil qilinadi. Asosan agrobiznesda marketing strategiyalarining joriy etilishi, raqamli texnologiyalarning buxgalteriya hisobi va audit jarayonlariga ta'siri, shuningdek qishloq hududlarida inson huquqlari va iqtisodiy imkoniyatlarning kengaytirilishi yoritilgan. Tadqiqot davomida mavjud ilmiy adabiyotlar o'rganilib, qator statistik va nazariy tahlillar asosida xulosa va tavsiyalar ishlab chiqildi.*

***Kalit so'zlar.** Agrosanoat majmuasi, raqamli iqtisodiyot, agrobiznes, marketing, buxgalteriya hisobi, inson huquqlari, moliyaviy audit, O'zbekiston*

***Аннотация.** В данной статье анализируются проблемы и перспективы развития агропромышленного комплекса Узбекистана в условиях цифровой экономики. Особое внимание уделено внедрению маркетинговых стратегий в агробизнес, влиянию цифровых технологий на бухгалтерский учёт и аудит, а также расширению прав и экономических возможностей в сельских районах. В ходе исследования были изучены существующие научные источники, проведены статистические и теоретические анализы, на основе которых разработаны выводы и рекомендации.*

Ключевые. *Агропромышленный комплекс, цифровая экономика, агробизнес, маркетинг, бухгалтерский учёт, права человека, финансовый аудит, Узбекистан*

Annotation. *This article analyzes the challenges and prospects for the development of Uzbekistan's agro-industrial complex under the conditions of the digital economy. It focuses on the implementation of marketing strategies in agribusiness, the impact of digital technologies on accounting and audit processes, and the expansion of human rights and economic opportunities in rural areas. The study reviews existing scientific literature and employs both statistical and theoretical analysis to draw conclusions and propose recommendations.*

Keywords. *Agro-industrial complex, digital economy, agribusiness, marketing, accounting, human rights, financial audit, Uzbekistan*

Kirish. O‘zbekiston iqtisodiyotining yetakchi tarmoqlaridan biri bo‘lgan agrosanoat majmuasi mamlakat yalpi ichki mahsulotining salmoqli qismini ta’minlab kelmoqda. So‘nggi yillarda raqamli iqtisodiyot tamoyillariga asoslangan islohotlar ushbu sohaga ham jadal tatbiq etilmoqda. Jumladan, agrobiznesda raqamli marketing vositalari, moliyaviy hisobot tizimlarining avtomatlashtirilishi, buxgalteriya va audit jarayonlariga sun’iy intellekt elementlarining joriy etilishi kuzatilmoqda. Shuningdek, qishloq hududlarida inson huquqlarining himoyasi, iqtisodiy tenglik va imkoniyatlar yaratish masalalari ham dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Ushbu maqolada agrosanoat majmuasini raqamli transformatsiya qilish jarayonida yuzaga kelayotgan asosiy muammolar, ularning iqtisodiy va ijtimoiy oqibatlarini, mavjud yondashuvlar tahlil qilinadi. Xususan, marketing strategiyalarining raqamli shaklga o‘tishi, moliyaviy axborotlarning aniqligi va

shaffofligini oshirish, shuningdek, qishloq aholisi uchun iqtisodiy imkoniyatlar yaratish orqali inson omilini kuchaytirish imkoniyatlari ko‘rib chiqiladi. Tadqiqotda statistik ma’lumotlar, xalqaro tajriba va mahalliy manbalarga tayangan holda ilmiy tahlillar amalga oshiriladi.

Adabiyotlarni o‘rganish. FAO (Food and Agriculture Organization) hisobotlari

FAO tomonidan e‘lon qilinadigan yillik hisobotlar va tahliliy materiallar, agrosanoat tarmoqlaridagi raqamli texnologiyalarni joriy etishning global va mahalliy tajribalarini o‘rganishda muhim manba hisoblanadi. Ular qishloq xo‘jaligi, agrotexnologiyalar va iqtisodiy rivojlanish bo‘yicha zamonaviy yo‘nalishlar va innovatsiyalarni tahlil qilishga yordam beradi.

Jahon Banki va Xalqaro Valyuta Jamg‘armasi ma’lumotlari Jahon Banki va Xalqaro Valyuta Jamg‘armasi tomonidan taqdim etilgan tahliliy materiallar, O‘zbekistonda agrosanoat sektorining raqamli iqtisodiyotga o‘tish jarayonlarini va uning moliyaviy rivojlanishiga ta’sirini o‘rganishga yordam beradi.

O‘zbekiston Respublikasi Qishloq xo‘jaligi vazirligi statistikalari O‘zbekistonning rasmiy statistika manbalari, xususan, Qishloq xo‘jaligi vazirligining e‘lon qilgan ma’lumotlari agrosanoat majmuasining zamonaviy holatini va istiqbollarini tahlil qilishda asosiy manbalar hisoblanadi. Ushbu statistikalalar agrar sektorning raqamli transformatsiyasini o‘rganishda, shuningdek, ishlab chiqarish va iqtisodiy samaradorlikni yaxshilashda muhim ahamiyatga ega.

Google Scholar maqolalari:

1. "Digital agriculture in Uzbekistan"

2."Agro-marketing in Central Asia"

3."Accounting in agribusiness"

Ushbu maqolalar va tadqiqotlar Google Scholar platformasida mavjud bo'lib, raqamli qishloq xo'jaligi va agrobiznes marketingini rivojlantirishga doir ilmiy tahlillarni o'z ichiga oladi.

Ilmiy maqolalar va manbalar:

1.CyberLeninka.ru

2.eLibrary.ru

3.ScienceDirect.com

Ushbu ilmiy jurnallar va platformalarda agrosanoat majmuasining raqamli iqtisodiyotga o'tishi, buxgalteriya va audit jarayonlari, shuningdek, qishloq hududlaridagi iqtisodiy imkoniyatlarni kengaytirish bo'yicha nazariy va amaliy tadqiqotlar e'lon qilingan.

Asosiy qism

Metodologiya.Ushbu tadqiqotda agrosanoat majmuasini raqamli iqtisodiyot sharoitida rivojlantirish bo'yicha tizimli tahlil, taqqoslash, SWOT, va statistik tahlil metodlari qo'llaniladi. Tizimli tahlil metodida agrosanoat majmuasining turli elementlari (agrobiznes, marketing, buxgalteriya hisobi va inson huquqlari) o'rtasidagi o'zaro aloqalar va ularning raqamli iqtisodiyotga ta'siri o'rganiladi. SWOT tahlili orqali agrosanoatning kuchli va zaif tomonlari, imkoniyatlar va tahdidlari aniqlanadi. Taqqoslash metodi esa boshqa mamlakatlarning agrosanoat majmualaridagi raqamli iqtisodiyot tajribasini o'rganishda qo'llaniladi. Statistik tahlil yordamida O'zbekistonning agrosanoat sektori va raqamli iqtisodiyotning samaradorligi, shuningdek, marketing va audit tizimlarining natijalari tahlil qilinadi.

Agrobiznesda marketing strategiyalari. Agrobiznesni rivojlantirishda marketing strategiyalarining ahamiyati katta. Bozor kon'yunkturasini tahlil qilish orqali agrosanoat mahsulotlarining narxlari, talab va taklifning o'zgarishi aniqlanadi. Raqamli savdo maydonchalarining, masalan, Agromart.uz, Ozone va Yandex Market kabi platformalar orqali agrobiznesni rivojlantirish strategiyalari ishlab chiqiladi. Ushbu platformalar qishloq xo'jaligi mahsulotlarini sotishda yangi imkoniyatlarni yaratadi, bozordagi talabni o'rganishga yordam beradi va narxlar bo'yicha raqobatbardoshlikni oshiradi. Marketing strategiyalarini raqamli texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish orqali agrosanoatning samaradorligini va rentabelligini oshirish mumkin.

Buxgalteriya hisobi va auditda raqamli texnologiyalar. Agrosanoat sohasida buxgalteriya hisobi va audit jarayonlarini raqamli texnologiyalar yordamida optimallashtirish muhim ahamiyatga ega. ERP tizimlari, moliyaviy hisobotlar avtomatizatsiyasi va QR-soliq hisobotlari yordamida agrosanoat tarmoqlaridagi buxgalteriya va audit jarayonlarini avtomatlashtirish mumkin. Bu raqamli texnologiyalar nafaqat hisob-kitoblarni aniq va shaffof qilishni, balki ishlab chiqarish va moliyaviy resurslarni samarali boshqarishni ham ta'minlaydi. Shu bilan birga, bu texnologiyalar biznes qarorlarining tez va to'g'ri qabul qilinishini osonlashtiradi, bu esa iqtisodiy samaradorlikni oshiradi.

Inson huquqlari va iqtisodiy erkinlik. Qishloq hududlarida fermerlar va boshqa ishchilarning huquqlarini ta'minlash hamda iqtisodiy erkinlikni kengaytirish raqamli iqtisodiyotning eng muhim jihatlaridan biridir. Fermerlarga iqtisodiy erkinlik yaratish orqali ularning faoliyatini mustahkamlash va ularning iqtisodiy imkoniyatlarini kengaytirish mumkin. Raqamli texnologiyalar yordamida fermerlar uchun moliyaviy inklyuziya yaratish, ijtimoiy himoya tizimlarini takomillashtirish va ularning huquqlarini himoya qilish imkoniyatlari mavjud. Bu bo'limda, qishloq hududlarida agrosanoatning rivojlanishi orqali inson

huquqlarining ta'minlanishi va iqtisodiy imkoniyatlarning kengaytirilishi haqida to'liq tahlil amalga oshiriladi.

Xulosa. Tadqiqot davomida olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, O'zbekiston agrosanoat majmuasini raqamli iqtisodiyotga moslashtirish jarayonida bir nechta muhim yo'nalishlar mavjud. Ushbu yo'nalishlarni samarali amalga oshirish, mamlakat agrosanoatining rivojlanishiga katta hissa qo'shadi. Bozor kon'yunkturasini o'rganish va raqamli savdo maydonchalaridan foydalanish, agrobiznesning samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Agrosanoat mahsulotlarini bozorga chiqarish, raqobatbardoshlikni oshirish va fermerlarga bozorni yaxshi tushunish imkonini yaratish orqali marketing strategiyalarini takomillashtirish mumkin. Agrobiznesda marketingni raqamli texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish, mahsulotlar narxini o'zgartirish va tarmoqning rivojlanishiga yordam beradi. Buxgalteriya hisobi va audit jarayonlarida raqamli texnologiyalarni qo'llash nafaqat hisobotlarning shaffofligini ta'minlaydi, balki barcha moliyaviy jarayonlarni tez va aniq nazorat qilish imkonini beradi. ERP tizimlari va moliyaviy hisobotlarni avtomatlashtirish orqali agrosanoat sektori uchun samarali moliyaviy boshqaruvni ta'minlash mumkin. Bu jarayonlarni optimallashtirish iqtisodiy samaradorlikni oshiradi va xarajatlarni kamaytiradi. Qishloq hududlarida inson huquqlarini ta'minlash, fermerlarning iqtisodiy imkoniyatlarini kengaytirish va ijtimoiy himoya tizimlarini kuchaytirish orqali agrosanoat rivojlanishini yanada yaxshilash mumkin. Raqamli texnologiyalar yordamida moliyaviy inklyuziya yaratish, fermerlarning iqtisodiy erkinligini ta'minlash va ularning huquqlarini himoya qilish imkoniyatlari mavjud. Bu, o'z navbatida, iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga yordam beradi. Umuman olganda, tadqiqot natijalari, O'zbekiston agrosanoat majmuasini raqamli iqtisodiyotga moslashtirishning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi uchun marketing, moliyaviy nazorat va inson huquqlarini ta'minlash yo'nalishlarida aniq strategiyalarni ishlab chiqish zarurligini ko'rsatmoqda. Ushbu strategiyalarni amalga oshirish agrosektor samaradorligini

oshirish, fermerlar va boshqa iqtisodiy sub'ektlar uchun yangi imkoniyatlarni yaratish, shuningdek, O'zbekistonning iqtisodiy barqarorligini ta'minlashga yordam beradi. Qishloq xo'jaligi va raqamli iqtisodiyotni uyg'unlashtirish orqali mamlakatning raqamli transformatsiyasini amalga oshirish, uzoq muddatli muvaffaqiyatni ta'minlashga xizmat qiladi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. FAO. (2023). Digital Agriculture Transformation in Uzbekistan. <https://www.fao.org>
2. World Bank. (2022). Agri-finance and digital services in Central Asia.
3. Karimov, A. (2021). Digital marketing in Uzbekistan's agricultural sector. ScienceDirect. <https://www.sciencedirect.com>
4. O'zbekiston Respublikasi Qishloq xo'jaligi vazirligi. (2023). Agrosanoat statistik ma'lumotlari. <https://agro.uz>
5. Yuldashev Sh. (2022). Agrobiznes va raqamli iqtisodiyot. Cyberleninka. <https://cyberleninka.ru>